

צב"א הילוי

ד' צב"א אלהי שמועברת מרדכי א'

ד'שפ"ד

גליון 250

פרשת פקודי

הפטרת פקודי

מלכים א פרק ח (יד) ויסב המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל וכל קהל ישראל עמוד (טו) ויאמר ברוך ד' אלקי ישראל אשר דבר בפיו את דוד אבי ובידו מלא לאמרו: (ז) ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית כו', ויאמר ד' אל דוד אבי כו'.

והנה בשו"ע ס"י ר"מ ס"ב א"י שאסור לקרות לאביו בשמו לא בחייו ולא לאחר מותו, ומקור ד"ז בקדושין ל"א ב', וכאן הזכיר את דוד בשמו.

והנה הגרע"א שם כ' ולא יקראנו בשמו. קשה לי הא בברכות (י"ח ע"ב) א"ל בעינא אבא וכן שבת (קט"ז ע"א) אר"י מעשה באבא חלפתא.

והנה מזה שחקי מאבא חלפתא י"ל עפמ"ש רמ"א בס"י רמ"ב סט"ז גבי איסור לקרות לרבו בשמו וכל זה דוקא כשאינו מזכיר רק שמו לבד, אבל מותר לומר ר' מורי פלוני. (כן משמע מפי רש"י פ' חלק), ולפ"ז מוזשב מזה שאמר אבא חלפתא, ובאמת שכ"ה בח"י הגרע"א שבת קט"ז ע"א על הגמ' א"ר יוסי מעשה באבא חלפתא, וכתב רש"י ז"ל אבא של ר"י חלפתא שמו, קשה לי איך הזכיר ר"י את אביו בשמו הא אמר"י בקידושין דלא יזכיר אביו בשמו לא בחייו ולא במותו, ובני הבן יקיר לי קיר לבבי רבי שלמה נ"י תירץ לי ע"פ דברי רש"י פ' חלק דף ק' ע"א ד"ה בשמו זאינו אומר רבי ומורי פלוני, מבואר דבמקדים שבח לפני שם העצם שרי וה"ה הכא שהקדים אבא לשם העצם חלפתא.

אלא שמ"ל הגרע"א נ' שרק במקדים השבח לשם מותר, אבל אין לומר את השם ואח"כ את לשבח, ולפ"ז שוב ק' מזה שאמר דוד אבי ולא אמר אבי דוד.

והנה בפסוק ט"ז כתיב מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי עיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם ואבחר בדרך להיות על עמי ישראל; וכאן הרי אמר דוד ולא הזכיר אבי, אלא שמכאן ל"ק כיון שהזכיר כאן נבואה מהד' והרי כך נאמרה הנבואה, אבל שאר הפסוקים הם מזה שאעמוד שלמה בעיצומו וע"כ אמר דוד אבי ומוכח דכה"ג מותר.

חינוך בברכת הלבנה

יש לדון במי שנעשה בר מצוה בליל ט"ז בחודש והוא סוף זמן ברכת הלבנה, אם יברך על הלבנה בקטנותו או ימתין עד סוף הזמן ויברך בגדלותו, והנה בכל מצוה דרבנן מבואר בתו' ברכות

דף מ"ח שאינו מוציא גדול ידי חובתו ואף שקטן חייב מדרבנן משום חינוך וגם גדול חייב בדבר זה רק דרבנן, ויש לדון אם דבר שעשה בקטנותו עולה לו בגדלותו וכגון בירך ברכת המוציא קודם ליל י"ג ונעשה בן י"ג וממשיך באכילתו אם צריך לברך עוד שהרי בירך בקטנותו, וכן דנו לענין מי שהגדיל בחנוכה אם יכול להדליק נרות קודם הלילה בקטנותו, וכן יש לדון במי שהגדיל תוך המועד אם צריך לחזור ולברך שהחיינו על המועד, שהרי כשבירך בליל יו"ט ראשון היה קטן, וכן יש לדון לענין קידוש לבנה אם מזה שבירך בקטנותו עולה לו.

ובשו"ע ס"י קפ"ז ס"ב כ' שקטן שמברך ברכת המזון משום חינוך יכול להוציא את אביו אם לא אכל כדי שביעה משום ששיניהם דרבנן, אך כמ"ב שם כ' שיש מחלוקת אם איירי שהבן אכל כדי שביעה, או אף בלא אכל כדי שביעה, והיינו ד"א שאם לא אכל כדי שביעה הרי הבן הוא תרי דרבנן והאב חד דרבנן ולא מהני, ויש אומרים שגם תרי דרבנן מוציא חד דרבנן, וסיים המ"ב שיש לחמיר.

ואולם לענין קידוש לבנה יש לדון עוד דהנה במ"ב ס"י תכ"ז ס"ק א' יקטן משהגיע לחינוך מתחנכן לו בה כ"כ בשם ר"ע (ע' סידור בית יעקב להגאון יעב"ץ), ונראה דזהו רק לר"ת בס"י ע', אבל לרש"י שם לא נהירא ודמי לק"ש ע"ש, ואפשר דכונתו ג"כ דטוב לנהוג כן לכתחילה וכמו שפסק שם בשו"ע לענין ק"ש ע"ש.

והיינו שבברכות כ' ע"א כ' רש"י יקטנים אפי' קטן שהגיע לחנוך לא הטילו על אביו לחנכו בק"ש לפי שאינו מצוי תמיד כשמוגיע זמן ק"ש, ובתו' שם חלקו וכ' שרק קטן שלא הגיע לחינוך פטור מק"ש, אבל הגיע לחינוך חייב, ובשו"ע ס"י ע' סעיף ב' כ' קטנים פטורים לר"ת כשלא הגיעו לחינוך ולרש"י אפי' הגיעו לחינוך מפני שאינו מצוי אצלו בזמן ק"ש בערב וישן הוא בבוקר, וראוי לנהוג כר"ת, וזהו שכ' במ"ב שגם קידוש לבנה שזה לק"ש שאינו מצוי אצלו בזמן קידוש לבנה, וע"כ לרש"י אין בזה חינוך ולר"ת יש בזה חינוך, וע"ש במ"ב ס"י ע' שכ' ע"ד השו"ע אע"ג דמדינא מסתברא כרש"י וכ"כ הגר"א ז"ל אעפ"כ נכון לנהוג כר"ת וכן משמע מדברי הרמב"ם, וזהו שכ' במ"ב כאן שטוב לנהוג כן לכתחילה ולא מדינא, ולפ"ז לרש"י שאין בזה חינוך לכא' לא יצא ידי"ח בזה ובגדלותו צריך לחזור ולברך על קידוש לבנה, ולר"ת יצא בזה ידי"ח ככל מצוה שיש בה חינוך.

ומיהו הבי"ח בס"י ע' כ' שמבן י"ב שנה יש חינוך על ק"ש משום שבן י"ב אביו מצוי אצלו בעת חיוב ק"ש, ולפ"ז אין מקום לס' הנ"ל כיון שבן י"ב שנה יש בו חינוך גם לקידוש לבנה, אלא שיש לדון לגבי זמן שנעשה בן י"ב שנה שאם בירך על הלבנה קודם

והנה יש נפ"מ שלפי המג"א מי שאומר ברכת הלבנה ביחודי א"צ לחזר אחר אחרים לומר להם שלום עליכם, כיון שלא עמדו לפני כשאמר תפול עליהם אימתה ופחד, א"כ א"צ לומר שלום עליכם, אבל לפי הטעם שאחר שקיבל פני שכינה יברך את חבריו ל"ש.

ולטעם שהביא בסדור אש"י ישראל י"ל שלום עליכם רק לכו שג"כ קידש את הלבנה, אבל לכו שלא קידש עדיין הרי אין לו הבטחה זו. ועי' בס' לקט יושר שאפשר לומר שלום עליכם גם לכו שלא קידש הלבנה וא"כ נמצא שאינו כחטעם שהובא באש"י ישראל.

אמירת תפל עליהם כו'

כתיב "תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך ד' עד יעבר עם זו קניית", ובקידוש לבנה אומרים "תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן" כמבואר בסידורים וברמ"א סי' תכ"ז ס"ב, והרי במקילה כ"ב א' כ' כל פסוקא דלא פסקיה משה אגן לא פסקינן ליה.

[א.ה. בתורה לשמה סי' שע"ד כ' ע"ז 'הורורבותי כל תיבה שיש בה טעם של אתנח ה"ז חשוב כמו סוף פסוק, דפסקיה משה, וכן הביא החת"ס או"ח י' בשם ספר יבין ובוועז].

קידוש לבנה כקבלת פני שכינה

בסנהדרין מ"ב א' א"י א"ר אסי א"ר יוחנן כל המברך על החדש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה, כתיב החדש הזה וכתוב התם זה קלי ואגוהו, תנא דבי ר' ישמעאל אלמלא לא זכו ישראל אלא להקבל פני אביהן שבשמים כל חדש וחדש דיים.

והנה באילת השחר [שבת קכז]. כ' שאם יש לפניו ברכת הלבנה והכנסת אורחים מזה יעשה, שהרי א"י גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה דכתיב ויאמר כו' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו', וא"כ הואיל ובקידוש לבנה נאמר כקבלת פני שכינה, ובהכנסת אורחים נאמר יותר מקבלת פני שכינה, א"כ לכא' צריך להקדים הכנסת אורחים.

והנה ברמב"ם בפ"ד מהל' אבל ה"ב כ' גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה שני וירא והנה שלשה אנשים כו', ולפי זה הרי הם שווים.

והנה לכא' צ"ע שהרי הילפותא היא ממה שעזב אברהם והלך להקביל פני אורחים, ואם שניהם שווין באמת ק' למה עזב קבלת פני שכינה, ונתבאר במק"א שהכנסת אורח אחד הוא כקבלת פני שכינה, אך כשיש כמה אורחים הרי יש לזה יותר מועלה וע"כ הלך, ולפ"ז שוב אם יש כמה אורחים הרי זה יותר מקבלת פני שכינה.

והנה בשו"ת נוב"י קמ"א סי' מ"א דן אם יש לפניו קריאת המגילה וברכת הלבנה ע"ש שדן שברכת הלבנה תדירה אלא שקריאת המגילה הוי מודברי קבלה אלא שקריאת לילה לא חשיבא מוד"ק, ולכזה לא דן להעדיף ברכת הלבנה משום שהיא קבלת פני השכינה וצ"ע.

י"ב ונעשה בן י"ג שלהני"ל אם בירך קודם שהגיע לחינוך לא מהני, ובאמת שיש לדון בקטן שעשה מצוה קודם שהגיע לחינוך והגיע לחינוך אם צריך לעשות שנית, ולכא' צריך לעשות שנית, וא"כ נפ"מ לענין קידוש לבנה לרש"י.

והנה בת"י ביומא כ' יור' אומר דחינוך ל"ש אלא באב, אבל באדם אחר לא שייך ביה חינוך, הלכך נמי אין נזהרין להפרישו, ומעשה דהילני המלכה שישבה היא ושבעה בניה בסוכה שמה הוזה להם אב וחנכם בכך, ואפ"י לא היה להם אב היה מחנכם למצוה בעלמא עכ"ל.

ובסוכה ב' ב' א"י גבי הילני המלכה 'וכי תימרו קטן שאין צריך לאמנו מדרבנן הוא דמחייב ואיהי בדרבנן לא מושגחא, ת"ש ועוד כל מעשייה לא עשתה אלא ע"פ חכמים, והק' הגרע"א דלפי הת"י הרי אשה אינה חייבת בחינוך וא"כ מאי קאמר וכל מעשייה לא עשתה אלא ע"פ חכמים, ובקה"י לסוכה כ' דהנה ברש"י ברכות מ"ח א"י שמו שאכל כזית פת שאין חייב בברכת המזון אלא מדרבנן יכול להוציא לכוני שאכל כדי שביעה דחייב מה"ת, והק' רש"י שהרי קטן שהגיע לחינוך אין יכול להוציא את הגדול, ותי' שקטן אפ"י מדרבנן אינו מחוייב אלא שאביו צריך לחנכו, ובתו' שם הק' שאם קטן אין חייב בעצמו איך מוציא גדול שלא אכל כדי שביעה, וע"כ כ' שודאי קטן חייב מדרבנן ואפ"י הכי אינו מוציא את המחוייב דאורייתא, ומי שאכל שיעור דרבנן מוציא מי שאכל שיעור דאורייתא הוא משום ד"צא מוציא ורק שיעריך שייאכל כדי שיוכל לומר שאכלנו משלו ע"ש.

ומבואר בדי' התו' שקטן יש עליו בעצמו חיוב, אך מ"מ ודאי שיש חיוב גם על אביו לחנכו, וכדחזינן שהאב מודר בנו בנזיר משום חינוך, וא"כ נמצא שקטן חייב בכל גוונן מדרבנן, רק שעל אביו מוטל החובה לחנכו ועל אמו אין מוטל חיוב, אך מ"מ ראו שתעשה זאת מופני חיוב הקטן, וע"כ אמרו בסוכה שכיון שכל מעשייה לא עשתה אלא ע"פ חכמים מסתמא הוי מורים לה לחנכם משום שהם בעצמם מוציים ע"ש, ועכ"פ נמצא שכל הגמ' בנזיר שחילקו בין אב לאם הוא לענין חיוב האב לחנך אבל הקטן עצמו ודאי שיש עליו חיוב.

ולפ"ז י"ל שאף אם אין דין חינוך שכ"ז הוא רק לענין מצות האב אבל מ"מ יש לזה שם מצוה וע"כ יתכן שפוסטרו אותו בגדלותו, ואמנם לרש"י עצמו שקטן אינו חייב כלל ורק אביו חייב לחנכו אין מקום לכל הני"ל, אבל בלא"ה לרש"י לכא' צ"ל שכל מצוה שקיים בקטנותו אינה עולה לו בגדלותו כיון שאין חייב בעצמו, וכל הנידון הוא רק לתו' שיש לזה שם מצוה, (וע"ע צבא הלוי על תנוכה ס"ד).

אמירת שלום עליכם בברכת הלבנה

ברמ"א סי' תכ"ז ס"ב ויאמר לחבירו ג"פ שלום עליך, ומשיב הוי כשואלי, ובמג"א כ' ישלום עליך, כלומר מפני שאמר תפול עליהם אימתה אומר לחבירו שלום עליך, והובא במ"ב, ובסידור הגר"א אש"י ישראל עמ"ו 352 הביא בשם ס' ברכת החדש טעם שאומרים שלום עליכם ע"פ מה שמבואר בס' אור חדש שמי שמקדש את החדש לא ידאג שימות באותו חודש, וזהו שאומרים אחד לחבירו שלום עליך, ויש שפ"י שכיון שכל המברך על הלבנה כאילו קיבל פני שכינה ע"כ ראוי שיברך אחרים.

הוצאות הדפסה לשבוע בין 80 ל-130 ש"ח

שיעורי צבא הלוי

פרשת פקודי תשפ"ד

בדינא דמומין פסלי גבי משה רבינו ובמומין גבי כהן וסנהדרין ומלך
(מסכת בכורות דף מ"ד ע"א)

(א) ד' הגמ' בבכורות דל"ש מום במשה, והקוי מהיב"ת דמשה היה כהן. (ב) קו' בגמ' בסוטה מהיב"ת דמשה היה משורר. (ג) היישוב בסוטה ע"פ הגמ' בערבין, והיישוב לפ"ז ברש"י עה"ת. (ד) הקו' במהרש"א, ובגמ' בבכורות כדלעיל. (ה) היישוב בזה ע"פ הגמ' בזבחים ובע"ז. (ו) ד' הגמ' בזבחים, דבנגעים אהרן ובניו כתיב, ולכך משה ל"ש בזה. (ז) ד' הס' הר אפרים לפי"ז ליישב קו' הזית רענן. (ח) ד' הרב מפוניב'ז לפי"ז, וההוכחה לזה. (ט) קו' לפ"ז בבכורות ובמהרש"א. (י) היישוב ע"פ מש"ב המקור ברוד. (יא) ההוכחה לזה מהתוס' בע"ז. (יב) היישוב ע"פ הרמב"ם דמדנין סנהדרין היה פוסל במשה מום, ובי' (יג) התו"ל ע"פ הרד"ק דמשה היה מלך, ומשו"ה לא היה בו מום. (יד) הגידון בהני ב' תירוצי. (טו) קו' בגמ' בהוריות, וב' יישובים לזה. (טז) תו"ל הר"ן דמשה היה שלם. (יז) גידון ברש"י בסוטה אי ס"ל כהר"ן. **ויפרוש את האהל על המשכן** (שמות פרק מ"ט).

דברי הגמרא בבכורות דל"ש מום במשה, והקושיא מהיב"ת דמשה היה כהן
א. במסכת בכורות (דף מ"ד ע"א), איתא "אמר רב משה רבינו עשר אמות היה, שנאמר 'ויפרוש את האהל על המשכן' (שמות מ' י"ט), מי פרשו משה רבינו פרשו, וכתיב 'עשר אמות אורך הקרש' (שמות כ"ו ט"ז), אמר ליה רב שימי בר חייא לרב אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, דתנן גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו, וכתב רש"י (ד"ה עשר), "קס"ד באמה של"ן, אמר ליה שימי באמה של קרש קאמר", [א.ה. ע"ע בברכות (דף נ"ד ע"ב), גבי 'אמות דמשה, וע"ש ברש"י (ד"ה משה), ובמהרש"א (שם ח"א ד"ה ואיתי), במה שהק' על רש"י מהכא].
ויש לעיין מהיב"ת יתתי דמשה רבינו היה כשר לכהונה, וכן דכיהו משה רבינו בכהונה, דמכח הא מקשי רב שימי "אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, דתנן גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו".

קושיא בגמרא בסוטה מהיב"ת דמשה היה משורר
ב. ובמסכת סוטה (דף י"ב ע"ב), איתא עוד "תנא הוא ילד וקולו כנער דברי רבי יהודה, אמר לו רבי נחמיה אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום".
ופירש רש"י (ד"ה בעל), "בעל מום. והוא לוי, ונפסל בקול לעבודת השיר".
ולכאורה צריך ביאור דמנליה לרבי נחמיה שמשה רבינו היה כשר לשיר, ומנליה דמשה רבינו משורר היה, דלא אפשר שיהיה בעל מום.

היישוב בסוטה על פי הגמרא בערבין, והיישוב לפי זה ברש"י עה"ת
ג. ובדברי רבי נחמיה, נראה לבאר על פי הגמרא בערבין (דף י"א ע"א), דיליף חנינאי בן אחיז של ר' יהושע לעיקר שירת הלויים, מקרא ד'משה ידבר והאלוקים יענו בקול' (שמות י"ט י"ט), על עסקי קול, ופירש רש"י (ד"ה על), "שהיה מצוה לשורר, לפי שמשה לוי היה", ואם כן מבואר שמשה רבינו היה משורר.
והשתא אתי שפיר דמשום הכי לרבי הקשה רבי נחמיה, דכיון דמשה רבינו משורר היה, לכך לא יתכן שהיה קולו כנער, דאם כן היה פסול לשיר.
ולפי זה אפשר לומר דמאי דלא חייש רבי יהודה לזה משום דסבירא ליה כאידך תנאי בערבין, דיליף שירת הלויים מפסוקים אחרים, ואם כן אין אריה שמשה רבינו היה ראוי לשיר.

וזכר אתי שפיר דברי רש"י, בפירושו על התורה (שמות פ"ב פ"ו), שפירש 'והנה נער בוכה. קולו כנער', ולכאורה קשה שהרי רבי נחמיה הקשה על זה, 'אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, ולמה פירש כן רש"י, וע"ש ברמב"ן (עה"ת שם), דכן הקשה ברש"י, [א.ה. וע"ע ברבינו אליהו מזרחי (שם), במה שת"ל לקו' הרמב"ן ברש"י].
ולמהבואר יש לומר דכל קושיית רבי נחמיה אינה אלא כהך מאן דאמר דסבירא ליה דשירת הלויים ילפינן מהאלוקים יענו בקול, אך לאידך תנאי דלא ילפינן מהך קרא לא קשיא כלל, ואם כן יש לומר דרש"י על התורה, פירש כוותיהו.

הקושיא במהרש"א, ובגמרא בבכורות כדלעיל
ד. ועיין עוד בסוטה, שפירש את דברי רבי נחמיה (שם) כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, דהוא מום של כהונה, דכל שהוא משונה משאר אדם נקרא בעל מום, וכיוצא בזה איש שקולו דק כאשה, חשיב בעל מום, ורבי יהודה לא חייש להכי, משום דשינוי קול חשיב מום, אבל קולו כנער מראה על מעלתו, וע"ש, וצריך ביאור מום דמשה לא היה בעל מום.

וכמו כן אכתי קשיא הקושיא דמקשינן לעיל במסכת בכורות (דף מ"ד ע"א), דאיתא "אמר ליה רב שימי בר חייא לרב, אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, דתנן גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו".
וכל המבואר לעיל הוא ליישב מהיב"ת יתתי דמשה רבינו לא היה קולו כנער, כיון דהיה משורר, אולם אכתי יש להבין מהיב"ת יתתי דמשה רבינו כיון בכהונה, דמשום הכי אמרינן דלא היה למשה רבינו מום של כהונה.

היישוב בזה על פי הגמרא בזבחים ובעבודה זרה
ה. ובזבחים (דף ק"א ע"ב), איתא "אמר רב משה רבינו כהן גדול, וחולק בקדשי שמים היה, שנאמר 'מאיל המלואים למשה היה למנה' (ויקרא ח' כ"ט)".
עוד איתא שם (בדף ק"ב ע"א), "כתנאי 'ויחר אף ה' במשה' (שמות ד' י"ד), רבי יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם, רבי שמעון בן יוחאי אומר אף זה נאמר בו רושם, שנאמר 'הלא אהרן אחיך הלוי' (שם), והלא כהן היה, הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לא, והכמים אומרים לא נתכחן משה אלא שבעת ימי המילואים בלבד, ויש אומרים

לא נאמר בו רושם, כהן גדול היה משה רבינו עשר אמות היה, שנאמר 'ויפרוש את האהל על המשכן' (שמות מ' י"ט), מי פרשו משה רבינו פרשו, וכתיב 'עשר אמות אורך הקרש' (שמות כ"ו ט"ז), אמר ליה רב שימי בר חייא לרב אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, דתנן גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו, וכתב רש"י (ד"ה עשר), "קס"ד באמה של"ן, אמר ליה שימי באמה של קרש קאמר", [א.ה. ע"ע בברכות (דף נ"ד ע"ב), גבי 'אמות דמשה, וע"ש ברש"י (ד"ה משה), ובמהרש"א (שם ח"א ד"ה ואיתי), במה שהק' על רש"י מהכא].
ויש לעיין מהיב"ת יתתי דמשה רבינו היה כשר לכהונה, וכן דכיהו משה רבינו בכהונה, דמכח הא מקשי רב שימי "אם כן עשיתו למשה רבינו בעל מום, דתנן גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו".

דברי הגמרא בזבחים, דבנגעים אהרן ובניו כתיב, ולכך משה ל"ש בזה
ו. ובזבחים (דף ק"א ע"ב), איתא עוד, "מיתבי מרים מי הסגירה, אם תאמר משה הסגירה, משה זר הוא, ואין זר רואה את הנגעים, וכו', קתני מיהת משה זר, ואין זר רואה את הנגעים, אמר רב נחמן בר יצחק שאני מראות נגעים, דאהרן ובניו כתובין בפרשה".

ומבואר דמשה רבינו לא היה כשר למראות נגעים, כיון ד'אהרן ובניו כתובין בפרשה'.
דברי הספר הר אפרים לפי זה ליישב קושיית דהיה רענן
ז. ועיין בספר הר אפרים (על המכילתא, ריש פרשת יתרו), שהביא את קושיית הזית רענן, בהא דאיתא במכילתא 'ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שילוחה, ר' יהושע אומר אחר שנפטרה ממנו בגט, נאמר כאן שילוח, ונאמר להלן שילוח, מה שילוח האמור להלן גט, אף כאן גט".
וקשה דאם משה רבינו היה כהן, האיך היה מותר למשה רבינו להחזיר את ציפורה אחר שילוחה, והרי כהן אסור בגרושה [א.ה. וכח"ק במושב זקנים בפרשת יתרו].
וכתב ליישב בספר הר אפרים דאף דהיה כהן, מכל מקום משה רבינו לא היה אסור בגרושה, משום דאהרן ובניו כתיב בפרשה, דכתיב "אמור אל הכהנים בני אהרן" (ויקרא כ"א א'), וכי היכי דאמרינן גבי נגעים, [א.ה. ועיין בטעמא דקרא בפרשת יתרו ובפרשת צו, דיל"ע מתי נתכחן משה, ועוד יל"ע אם בגרושה יש דין אם נשאה בהיתר א"צ להוציא, וע"ע בערוך לרנ (יבמות נ"ט ע"א), וע"ע בחתם סופר (פרשת יתרו), דגירשה בתנאי (מהגרש"פ)].

דברי הרב מפוניב'ז לפי זה, וההוכחה לזה
ח. עוד איתא בקובץ חידושי תורה מהרב מפוניב'ז זצ"ל, שמשה רבינו לא היה מוזהר ליטמא למת, משום דאהרן ובניו כתיבי בפרשת טומאת כהנים, ולכך לא היה משה בכלל, ע"ש, [א.ה. עיין עוד בשו"ת משיב שלם (סימן ש"א), שכן הביא מהגאון מקוטנא, ודחה הגאון מלאקטאש, דשאני מאהרן ובניו דכתיבי גבי נגעים, כיון דהכא גבי טומאה צריכי למידרש, כדאמרינן בקידושין (ל"ה ע"ב), 'בני אהרן, ולא בנות אהרן].

ונראה להוכיח כן מהא דאיתא בפסחים (דף ס"ז ע"א), "וטמא מת מותר ליכנס למתנה ליה, ולא טמא מת בלבד אמרו, אלא אפילו מת עצמו, שנאמר 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו', עמו במחיצתו".
ומבואר דמשה רבינו לקח את עצמות יוסף, אף אחר שהוקם המשכן ונקבעו המחנות, והרי היה כהן משהוקם המשכן, ומוכח דלענין טומאת מת לא היה לו דין כהן, ומשום דזה תליא 'באהרן ובניו', [א.ה. ילח"ק הא מ"מ איך נכנס למשכן, אם היה טמא, (הגרש"פ), וע"ע בשו"ת טוב טעם ודעת (להגר"ש קלוגר, הלכות אבילות ס"י רל"א), דהקשה היכי שימש משה בכהונה גדולה אי היה טמא מת, וכתב דצריך לומר דרב תנא ופליג וס"ל דצדיקים אינם מטמאין עיי"ש, ולפי"ז ליכא אריה לר' הרב מפוניב'ז, עוד אפשר'ל ע"פ התוס' (ב"ב נ"ח ע"א), דקברים דקודם מתן תורה אינם מטמאין באהל אלא במגע, ומשה לא נגע, אלא הכניסו לאהלו, וע"ע בצ"ח אלעזר (חלק י"ח סי' נ"ו), וע"ש שהביא מהתוס' שאנן שהביא מהמדרש דהיה בכבש והיה בו רוח חיים,

